

וקראת לשבת עיונג

עיון טוין הפאכע באקדע וביסול פלאו

גליון מס' 600

פרשת בלק

ט"ז בתמוז התשפ"א

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יצחק בן שרה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

סיפר מרן זצ"ל: "לפני חמישים שנה היינו לומדים ב'פורת יוסף', הייתי נותן שיעורים בשכונת הבוכרים בביהכ"נ 'אוהל רחל' מול שמואל הנביא, של רבי בן ציון אבא שאול, אביו היה הגבאי, ר' אליהו אבא שאול. ואמרתי שאסור לסחוט תפוזים בשבת.

מישהו מהישיבה של פורת יוסף אמר: 'לא נכון! מותר לסחוט תפוזים בשבת. הוא בא אצלי, אתה אמרת שאסור לסחוט תפוזים בשבת?' - כן, אמרתי!

אמר: 'אני עשיתי מעשה, היה שם מורי אבי שהיה אדם גדול, ובא לבקר אותי ר' יעקב פלאג'י שהיה דיין בצפת בשבת, ורציני לכבדם וסחטתי לעיניהם תפוזים, נתתי להם ושתו, איך אתה אומר שאסור?'

אמרתי לו, תשמע, קודם כל כתוב בירושלמי, 'אין מביאין ראייה ממעשה', אבל תגיד לי, אתה שמת להם סוכר? אמר, כן, שמת להם סוכר שיהיה מתוק.

אמרתי לו, לכן הם חשבו שמותר, הם ראו אותך ולא מיחו ביך מפני שחשבו שהסוחט על הסוכר זה מותר, 'משקה הבא לאוכל כאוכל דמי', אבל כבר כתב ב'פתח הדביר' שזה לא שייך בסחיטת תפוזים על סוכר, כיון שנבלע והסוכר נמחה תכף ומיד, לא הוי משקה הבא לאוכל.

אמר: 'לא! מי אמר, מי אמר', התחיל לעשות בידיו וברגליו. הבאתי לו את פתח הדביר והראתי לו. אמר, 'לא נכון, פתח הדביר לא נכון!' אמרתי לו, פתח הדביר לא נכון? אתה לא נכון! פתח הדביר נכון ונכון.

ר' יעקב עדס ע"ה, שהיה רב בישיבה היה עובר שם, שאל, מה יש מה קרה? אמרתי לו כך כך. אמר לי, יפה דנת יפה הורית, יפה זיכית יפה חייבת, ודחה את דבריו, אמר, אל תשים אליו לב, זה עקשן...

מלמד שברכת צדיק עושה רושם

מעשה באחד ממשתתפי השיעור של מרן זצ"ל שהיה חולה במחלת הנזלת, עקב כך, הוצרך לקחת עמו תדיר מטפחות אף.

פעם אחת דיבר מרן על האיסור להוציא ממקום למקום אם אין עירוב. לאחר השיעור ניגש אותו אדם למרן ושאלו מה הוא יעשה שאינו יכול בלי המטפחות?

מרן ענהו שכך הדין וכך עליו לנהוג, כששמע כן החליט שמכאן והלאה אינו נושא עמו מטפחות אף בשבת.

והנה למרבה הפלא מאותו שבוע פסקה הבעיה כלא היתה, וזאת בזכות ששמע לחכמי ישראל ולתורתם.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

למען דעת צדקות ה'

מצאיה מציאנו בספרו של הגאון רבי איצלה מוולוז'ין זצ"ל "מילי דאבות", על הפטרת פרשתנו: "עמי, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגילגל, למען דעת צדקות ה'". ואמרו חז"ל: יודע היה בלעם לכוין אותו רגע ביום שהקדוש ברוך הוא כועס בו, וזהו שנאמר: "למען דעת צדקות ה' - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: "בני, דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע. שאילו כעסתי, לא נשתייר מכם שריד ופליט. וזהו שאמר בלעם לבלק: "מה אזעם - לא זעם ד". מלמד, שכל אותם ימים לא זעם. אבל למלים: "מן השיטים עד הגילגל" אין לכאורה שייכות לעניין. ויובן הדבר במשל.

בכפר נידח התגורר יהודי ולו שדות תבואה ומחסני דגן, רפתות ודירי עיזים. בימים היו משרתיו מוציאים את הפרות והעיזים לאפרי המרעה, ובלילות שמר עליהם כלב ענק ואימתני שהפיל חיתתו על גנבים ועל זאבים. ביום היה הכפרי קושרו בשלשלת ברזל, שלא יזיק לבריות. ברבות הימים גדלו בניו של הכפרי. ביקש להקנות להם חינוך יהודי, שידעו להתפלל כהלכה, ללמוד פרק משניות ודף גמרא. נסע העירה ופנה לאחד מחובשי בית המדרש, שאל האם יאות להתגורר בכפר וללמד את בניו. מוכן הוא לשלם משכורת נכבדה, ולהקצות לו ביתן מלא ספרים בהם יהגה יומם ולילה. רק כמה שעות ליום יבוא לביתו ללמוד עם בניו ככל אשר יוכלון שאת. הסכים האיש, והגיע לכפר. כשעשה דרכו לבית הכפרי, נבעת. בסמוך לבית הזדקרה חיה עצומה לקראתו, מותחת שלשלת ברזל כבדה, מלתעותיה הפעורות מגלות ניבים חדים וגרונה נוהם בחירחור מצמית. המלמד, שכל חייו פסע בסימטה מביתו לבית המדרש וחזרה, לא ראה מעודו כלב נושך. עתה עמד מול המפלצת ולבו התפלץ: צער בעלי חיים! מסכן היצור הכבול. השרשרת חותכת בגרונו, אין פלא שהוא מגרגר כך בחוסר אונים. שפפש בכיסו, ומצא קוביית סוכר. השליך לכלב שבלעה בחטף והמהם בשיעויות רצון.

בהכנסו לבית, מיהר לקיים מצות תוכחה. אמר לכפרי: "רחמנות על הכלב האומלל, מדוע תכבול אותו כאסיר בנחושתיים?" השיב הכפרי: "יצור מסוכן הוא ומזיק!" והמלמד התם טען: "מר נפש הוא על מאסרו השרירותי. מצווים אנו לחמול על בעלי החיים, ככתוב: ורחמיו על כל מעשיו!" צחק הכפרי בלבו לתמימותו של המלמד, ולא אמר מאומה. יצא לעסקיו, ולפנות ערב שב לביתו. המלמד לימד עדיין את בניו. בלאט אמר לבניו ביתו שלא יצאו החוצה בשעה הקרובה. התיר את הכלב ממאסרו, ואמר למלמד: "די להיום. רשאי אתה לשוב למעונך".

נפרד המלמד לשלום ויצא מן הבית, וכעבור רגע נשמעו זעקותיו. מיהר הכפרי החוצה ומצאו מוטל לארץ קרוע בגדים וזב דם, והכלב גוהר מעליו בניבים נוטפים ריר. "הצילו", זעק המלמד בגרון ניהר, "כיצד מרשים אתם למפלצת כזו להסתובב חפשי", נאק...

והנמשל: בני ישראל ידעו שבלק שלח להביא את בלעם לקלל, וראו שבלעם בירך במקום לקלל, שיבח וקילס עד שבלק ספק ידיו מרוב צער וגירשו חזרה. לכאורה, אין להם אוהב גדול יותר ממנו! הודיענו הכתוב: אויב מר הוא, אלא שהבורא חסם פיו, שם זמם לשפתיו. ולבנו התחמץ: לשם מה, מסכן שכמותו... מה עשה הבורא יתברך, התיר את השלשלת לרגע אחד - ויעץ להחטיא את ישראל במעשה שיטים ומתו עשרים וארבעה אלף "מן השיטים ועד הגילגל", ואז הבינו איזה כלב מסוכן היה!... וכשאנו מתבוננים בדבר, מבינים אנו שמאורעות רבים קורים מסיבה זו. כשהבורא רוצה להודיענו שבריאוננו בידו, מביא הוא מזווה קטן, כאב פעוט, כדי שנוקיר את טובו הכולל. כישלון פעוט, שיבהיר שהצלחתנו בידו יתברך - "למען דעת צדקות ה'!"

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"מה טובו אהליך יעקב משכנתיך ישראל"

בראותו את אוהליהם של ישראל, התפעל בלעם הרשע מהנהגות הבית שראה שם, כאשר כל אחד מבני הבית דואג לזולתו ומשתדל לסייע לו. פאר הדור מן ה"חזון איש" זצ"ל היה אומר, כי אנשים חושבים שהקב"ה מסתכל על כללות ישראל וכך הוא דן אותם. אבל אין הדבר כן, הקב"ה מסתכל על כל אחד ואחד, על כל אוהל ואוהל מבית ישראל. לכן צריך כל אחד לדאוג שה'אוהל' הפרטי שלו, הבית אותו הוא בונה, יהיה מיוסד על אדני החסד והצניעות, כדי שיוכל להאמר עליו "מה טובו אהליך יעקב".

בשמו של אור שבעת הימים ה"בעל שם טוב" הקדוש זצ"ל מובא, שכדאי לו לאדם לבוא לעולם הזה לשמונים שנה, ולו רק כדי שיזכה לעשות אפילו פעם אחת חסד עם הבריות. והיכן הוא מקום החסד הגדול ביותר שיכול האדם לעשות? בתוך ביתו פנימה.

ביתו של האדם הוא מרכז החסד הגדול בעולם, הכל תלוי כיצד הוא נוהג עם אשתו וילדיו. מי שראה כיצד נראים בתיהם של גדולי ישראל, יכול היה לקבל מושג איך צריך להראות בית יהודי.

מזן ראש הישיבה חכם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מופלא בהנהגתו עם בני ביתו. כל מי שהיה במחיצתו, לא יכול היה שלא להתפעל מהפשטות שלו, עם היותו ענק בתורה, ביראה, בחכמת הקבלה ובכל מידה טובה.

סיפר הגאון ראובן אלבז שליט"א: יום אחד עמד הרב לנסוע עם הרבנית במונית. הרב כבר הלך בקושי והיה משותק בחצי גופו, המונית הגיעה והמתנייה. הרבנית עדין לא היתה מוכנה, אך הרב כבר ירד למטה.

שאלתי אותה: "מדוע רבנו מיהר לרדת, הרי בין כך הרבנית עוד לא ירדה". השיב הרב: "אני צריך להראות לה שאני מחכה וממתין לה, וזהו לכבודה". היש לנו כבוד גדול מזה, שהעניק הרב לאשתו, שהוא יהיה זה שימתין לה, ולא חלילה היא תצטרך לחכות לו? בכך קיים הוא, כפשוטם את דברי הרמב"ם (אישות פט"ו הי"ט): "ומכבדה יותר מגופו".

סיפר הרב קירשנבאום זכיתי להיות בביתו וללמוד במחיצתו, ופעמים רבות ראיתי כיצד הוא עוזר לאשתו. לובש סינר ומכין את הדגים, ונכנסים התלמידים ורואים את רבם הגאון עומד במטבח עם סינר ומבשל... האם דבר זה הוריד מערכו בעיניהם? אדרבה, בכך גדל ערכו בעיניהם, לראות גדול בתורה, ענק ביראה ובמידות, נוהג בפשטות כה גדולה, ומתנהל עם בני ביתו בענווה ובצניעות.

ישנם לומדי תורה, שכאשר האשה מבקשת את עזרתם, הם טוענים כנגדה שזה יפריע להם ללמוד. אני בטוח שרבי בן ציון מעולם לא השיב כך לאשתו. היא היתה לפני כולם, ככתר על ראשו.

כך הוא חי את חייו, וכך חנך את כולם, בראותם כיצד הוא מתנהג בביתו.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ההסכן הסכנתי לעשות לך כה" (כב, ל).

במדרש (במדבר רבה פרשה כ') דרשו חז"ל על פסוק זה: חס הקב"ה על כבודו של אותו רשע שלא יאמרו זו הייתה שטילקה את בלעם. ואם חס הקב"ה על כבוד הרשע אין צריך לומר על כבוד הצדיק! מיד לאחר מלחמת העולם השנייה גלו פליטים רבים אל סן ז'רמן ובתוכם היה גם הצדיק רבי שמחה בונים אלתר מגור בעל ה"לב שמחה".

פעם אחת שמע הרבי את אחד מחסידיו שהתקשר מבית הרבי אל האיטליז החרדי שהיה במקום וביקש לשלוח בשר אל בית הרבי.

אולם - אמר האברך - נא לשלוח דווקא משחיתתו של שוחט פלוני אלמוני! מה עשיתי? הקפיד עליו הרבי. מה עשיתי? נבהל החסיד.

האם אתה סבור - אמר הרבי - שבאתי לכאן כדי "להרוג" יהודי?! חס ושלום! וכי השוחטים האחרים אינם כשרים?! האם דמם הפקר?!...!

"כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל" (כג, כג).

במדרש (ויקרא רבה פרשה פז) מובא: אמר רבי ירמיה ב"ר אלעזר עתידה בת קול להיות מופוצצת בראש ההרים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו!

רבי ישראל הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים", המשיל על דברי המדרש הללו משל נפלא: מלך אחד, התכונן לבוא ולבקר את שרי הצבא עם חייליהם ולבדוק האם הם מוכנים וערוכים למלחמה.

התקבצו כל שרי הצבא, כל אחד ואחד עם חיילותיו אצלו, וחיכו בכבוד והדר לבואו של המלך למען ימצאו חן בעיניו. היה היום ההוא יום חם מאד, השמש קפחה על ראשי החיילים ומפקדיהם וקשה מאד היה להם לעמוד לבושים בבגדי הצבא העבים והחמים, אולם באשר ידעו את הכבוד והגדולה שיתן להם המלך כשימצא אותם מוכנים לקבל פניו, גמרו בדתם לחכות עד ביאת המלך ויהי מה. נמצא ביניהם גנרל אחד, שהחזיק את עצמו לחכם, וחשב בלבו: מה יקרה אם אצא מעט הצדה להינפש ולהחליף כח? הלא בודאי לא יבא המלך כל כך מהר...

אמר ועשה. בין כך וכך התרחק מעט מחיילותיו.

לפתע פתאום בא המלך ודרש בשלום כל השרים וחיילותיהם, וחלק להם מתנות הגונות מפני שמצאם בסדר מופתי. ואילו הגנרל ההוא לא הספיק להתייצב על מקומו, ויפקד מקומו. כאשר בא זמן הסעודה והמשתה שערך המלך לכבוד מפקדי הצבא רצה גם הגנרל ההוא להכנס, אבל לא ניתן לו רשות מאת המלך, ועוד גער בו בנזיפה.

האם נוכל לשער את הבזיון הגדול ואת החרטה שהתחרט אותו גנרל? בשביל שעה קלה אחת הפסיד את כל הכבוד שהיה ראוי לו!

כן הוא גם הנמשל - אמר ה"חפץ חיים" - קרוב היום שיתגלה בו כבוד ה' בעולם, ויחולק כבוד ושכר למי שהחזיק בתורה ובמצוות, ויכרז בקול: מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו! מה רב יהיה צערו של אדם שהזניח את דבר ה' ולא עמד על משמרתו!...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

הדרך להשתנות (ב) אדם רגיל חושב בשעה אלפי אלפי מחשבות, מטבע

הדברים חוויות חיוביות או שליליות מגרות אותנו לחשוב עליהן שוב ושוב, אנו חוזרים לחוויה לעונג או לכאב וחווים אותו שוב ושוב במחשבה, לעומת המלפפון שאכלנו בארוחת בוקר שבזה אין שום גירוי לחזור ולחשוב על זה... כתוצאה מכך חוויות דרמטיות נצרות במח שוב ושוב עד שהן הופכות להיות אוסף של אמונות תת-הכרתיות שהן בעצם מנהלות לנו את החיים.

בהמשך, כשאנו רוצים לבצע שינוי, תת-המודע מציף אותנו במידע אותו הוא אסף מכל אותן חוויות שליליות וכך מחשבות הרסניות אלו מערערות לנו את הביטחון העצמי. לכן בשלב ראשון עלינו לשנות את המידע בתת מודע. הנוסחה הדרך בה אנו מבצעים את השינוי פשוטה למדי, היא מתבצעת בכמה שלבים. בשלב ראשון אנו שולים את המידע השלילי, בהמשך משנים ולסיום משנים.

התהליך: בשלב ראשון מנסים לדלות ממעמקי תת המודע מה הוא חושב על השינוי שאנחנו רוצים לעשות וזאת נגלה על-ידי שאלות שאנו שואלים את עצמנו. למשל: האם אני מאמין שאצליח להשתנות וכו' ואז יצופו לנו כל מיני אמירות שליליות, כמו, אין לי סיכוי, אני לא יצליח, כולם מכירים אותי ככה, ניסיתי כל כך הרבה פעמים ונכשלתי, וכו' וכו'.

בהמשך אנו מנסחים משפט חיובי בהדגשה על חיובי, לא מה אנחנו לא רוצים, רק מה אנחנו כן רוצים! כדוגמת 'אני מאושר בעובדה שלאט לאט אני הופך לאדם המצליח לעשות שינוי אמיתי בעיניי'... משפט חיובי זה אנו משנים עשרות פעמים מדי יום, המשפט אינו אומר שכבר עשינו את השינוי, אלא משפט שמסמל את האמונה שנצליח להשתנות בסיומו של תהליך. וכך חוזרים על משפט זה שוב ושוב עד שנרגיש מין תחושה פנימית שאנו מאמינים בשינוי.

חשוב להדגיש שהמשפט החיובי אותו נשנן חייב להתמקד אך ורק בחיובי ולא במניעת השלילי, למשל: לא נשנן משפט: "אני מפסיק להיות דחייך, או אני מפסיק להיות עצלן", אלא נתמקד בחיובי: "אני נהפך לזריז, אני נהפך ליעיל".